

3. Odbudowa powojenna – notatka minimum

---

1. Odbudowa zniszczeń wojennych

- a) po II wojnie światowej Polska była najbardziej zniszczonym krajem europejskim; zburzono większą część dużych miast: Poznania, Warszawy, Gdańska, Szczecina, Wrocławia
- b) zagospodarowywanie Ziem Odzyskanych:
- tereny Ziem Odzyskanych zostały spustoszone przez Armię Czerwoną:
    - ✓ wywieziono do ZSRR wyposażenie fabryki i zakładów, infrastrukturę kolejową, dobra kulturowe, zwierzęta hodowlane i plony,
    - ✓ spalono zabudowę miast i wsi
  - zostały oddane Polsce w zarząd administracyjny w 1945 r. Odbudową tych ziem kierowało ministerstwo Ziem Odzyskanych na czele z Władysławem Gomułą.
  - osiedlono na nich ludność polską z Kresów Wschodnich i z Polski centralnej,; część ludności obawiała się, że będzie musiała te ziemie opuścić po konferencji pokojowej, do której nigdy nie doszło.
  - tereny te cechował wysoki poziom rozwoju gospodarczego; były pokryte siecią dróg asfaltowych, siecią kanalizacyjną, miejscowości składały się z murowanych domów.
- c) odbudowa kraju ze zniszczeń wojennych:
- nadzór nad nią sprawował Bolesław Bierut,
  - powstało Biuro Odbudowy Stolicy w celu koordynowania prac renowacyjnych w Warszawie. Odtwarzano zniszczone budynki, budowano zupełnie nowe wg założeń architektury socjalistycznej,
  - na odbudowę stolicy przywożono cegły z Ziem Odzyskanych.

2. Reforma rolna PKWN 6.09.1944 r.

- a) cele reformy:
- zdobycie poparcia chłopów dla nowych władz,
  - likwidacja ziemiaństwa jako grupy społecznej,
- b) ziemię do parcelacji między bezrolnych i małorolnych chłopów zdobyto przez wywłaszczenie dotychczasowych właścicieli bez odszkodowania. Wywłaszczeniem zostały objęte:
- majątki powyżej 50 ha użytków rolnych,
  - na terenach województw poznańskiego, śląskiego i pomorskiego – majątki powyżej 100 ha,
- c) ziemię parcelowano na działki początkowo o powierzchni 2 – 3 ha, a później 5 ha. Na ziemiach pomieckich tworzone gospodarstwa o powierzchni 7 – 15 ha.
- d) Skutkiem reformy było znaczne rozdrobnienie własności rolnej. Średnia wielkość gospodarstw 5,2 ha. Zniszczono wyposażenie oraz zabudowę danych majątków ziemskich.

3. Nacjonalizacja gospodarki

a) 1946 – 1947 r. nacjonalizacja (upaństwowienie) przemysłu

- została przeprowadzona na mocy ustawy o nacjonalizacji z 3.01.1946 r. ; przeprowadzał ją minister Hilary Minc,
- polegała na przejęciu przez państwo bez odszkodowania przedsiębiorstw należących do Niemców, „zdrajców narodu”, przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 50 osób, majątki polskich Żydów zamordowanych podczas wojny i nie tylko; nacjonalizacją objęto wszystkie strategiczne działy gospodarki,

- odszkodowanie wypłacono jedynie właścicielom niezdolnym do pracy,
- początkowo pozostawiono prywatną własność w rzemiośle i handlu

b) nacjonalizacja handlu – tzw. bitwa o handel – zmniejszenie ilości prywatnych sklepów i hurtowni

c) nacjonalizacja rzemiosła – zmniejszono liczbę prywatnych zakładów rzemieślniczych; tworzono spółdzielnie rzemieślnicze

d) próba kolektywizacji rolnictwa (upaństwowienia ziemi) do 1956 r. – utworzono ponad 8 tys. spółdzielni rolniczych, a w 1949 r. Państwowe Gospodarstwa Rolne (PGR). By zmusić chłopów do wstępowania do PGR-ów czy spółdzielni rolniczych nakładano na nich kontyngenty i wysokie podatki.

4. Industrializacja kraju

a) **utworzono CUP** – Centralny Urząd Planowania, który zajmował się tworzeniem planów gospodarczych, którym podporządkowano całą gospodarkę.

b) **plan 3-y letni 1947 – 1949**. Celem – odbudowa gospodarki. Plan zakończył się sukcesem; odbudowano kraj, wiele przedsiębiorstw i zakładów, których produkcja trafiała wprost do obywateli. W wielu dziedzinach gospodarki przekroczone wskaźniki przedwojenne.

c) utworzono **Państwową Komisję Planowania Gospodarczego**, na czele z Hilarym Mincem, która stawiała sobie za cel **industrializację kraju – uprzemysłowienie**. Od 1950 r. postawiono na rozwój przemysłu ciężkiego.

d) **plan 6-o letni 1950 – 1955**

- był realizowany w okresie stalinizmu, a jego cele były podporządkowane czynnikom politycznym a nie ekonomicznym. Ogromny wpływ na ten plan miały wytyczne z Moskwy.
- kładziono nacisk na rozwój przemysłu ciężkiego: kopalni, hut itp.
- zbudowano Nową Hutę koło Krakowa,
- Polska zaczęła rozbudowywać przemysł zbrojeniowy,
- zaniedbano przemysł lekki, spożywczy i rolnictwo; zaczął obniżać się poziom życia obywateli